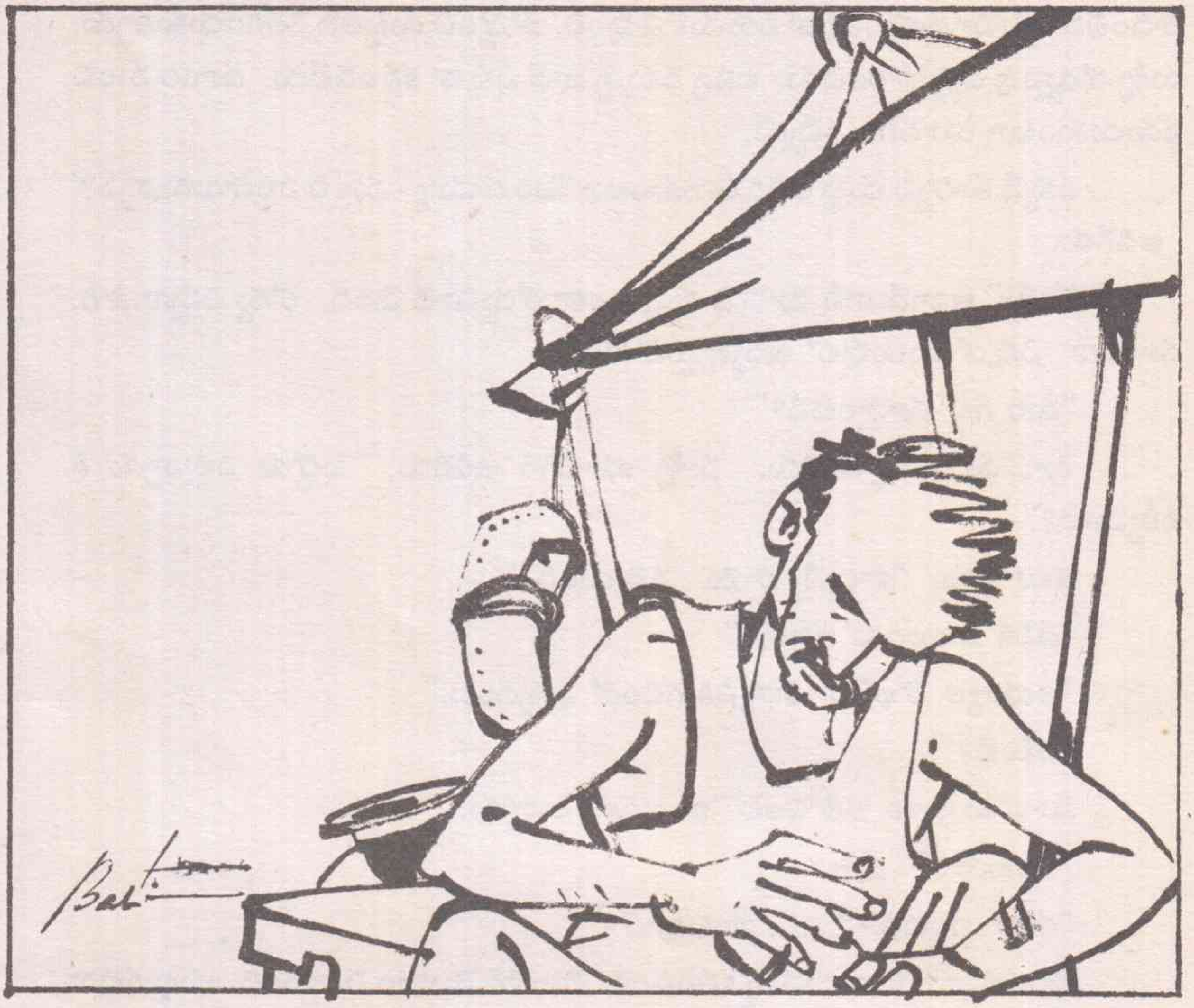

ఆంధ్ర పత్రిక
కథల పోటీలో బహుమతి పొందిన కథ

పట్నం బస్సు

ఎండ పెళపెళ లాడుతోంది. అరవటానికికూడా భయపడ్తున్నట్టూ కాకులు విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాయి. రోడ్డంతా నిర్మానుష్యంగా వుంది. దూరంగా కిళ్ళీకొట్టు దగ్గిర మాత్రం ఎవరో ఏదో కొనుక్కుంటున్నారు...

పటుత్వం తగ్గిపోయిన శరీరంవైపు, వణుకుతున్న చేతి వేళ్ళకేసి ఒకసారి చూసుకున్నాడు మోచోడు. చేతిలో కత్తి పక్కన పెట్టేడు. ఎదురుగా గుట్టలా వున్న తోళ్ళని పక్కకి జరిపేడు.

వేళ్ళు విరుచుకుని, గట్టిగా నిట్టూరుస్తూ రోడ్డుకేసి చూసేడు.

రావి చెట్టు క్రింద నీడ దట్టంగా పరుచుకొని వుంది. దక్షిణం నుంచి గాలి అలలు అలలుగా వీస్తోంది.

పడమటి వైపు జారిపోతున్న వయస్సు గురించి చింత మోచోడికి కలగటం లేదు. ఏదో సాధించిన తృప్తి హృదయంనిండా పరుచుకొని వుంది. బొడ్లోంచి చుట్టతీసి వెలిగించుకున్నాడు. మళ్ళీ రోడ్డువైపు దృష్టి సారించేడు. బస్సు వస్తున్న జాడ ఎక్కడా కనబడలేదు. దూరం నుంచి నడుచుకుంటూ యాదగిరి వచ్చేడు.

పక్కనే కూర్చొని చుట్ట అడిగి తీసుకుంటూ "ఏం దయ్యా - మంచి హుషారుగున్నావ్?' ' అడిగేడు.

"ఏమ్లే" అన్నాడే గానీ మోచోడి దృష్టి అంతా రోడ్డుమీదే వుంది. రోడ్డు తిన్నగా సాగి, దూరంగా ఎక్కడో మలుపులో అదృశ్యమైపోతోంది.

"మరి గట్ల చూస్తాంటివే?"

మోచోడు మాట్లాడులేదు. మళ్ళీ యాదగిరే అడిగేడు, "పెద్దోడు వస్తాన్నాడు గీ సర్వీసులా?"

తలూపేడు. "పొద్దున్నే పాయె. వచ్చేదుంది."

"దేనికి పోయిండు బట్నం?"

"ఇయ్యాల నౌఖరీలో తిస్కోనీకి గదేందో వున్నదంట."

"ఏమిటి?"

మోచోడు క్షణం ఆలోచించి "ఇంటరూ" అన్నాడు.

"ఇంటరూ?"

"గదేరా ఇంటరూనో ...... ఇంటవూనో-"

అంతలో దూరంగా దుమ్ము కనబడింది. మోచోడి మొహం విప్పారింది. చుట్ట గట్టిగా పీల్చేడు. బస్సు గర్భిణి స్త్రీలా నెమ్మదిగా వస్తోంది.

"గైతే పట్నంలో నౌఖరీ జేయిస్తావు?"

'మల్లగింత నదువు నదివింది నౌఖరీ జెయ్యనీకి గాకగిట్ల సెప్పుకలు గుట్టడానికనుకొన్నావు?'

"నీకేమయ్యా? గీ సుట్టుపక్కల నాలుగు పల్లెలకీ నీ వొక్కన్వేగాదు మోచోన్వి! మాసానికి మూడు నాల్గు నూర్లు సంపాయిస్తున్నావాయె"

వాడి మాటలకి అడ్డు తగులుతూ "నే జేసే పనే చేసేదుంటే వాన్ని గింత సదివించేది దేనికిరా - మూడో క్లాసులో మాన్పించి వుండేది కాదు?" అన్నాడు.

"ఎంతొస్తదంట తన్కా?"

"అయిదారు నూర్లు రాదంటావు?" తిరిగి వాడ్నే అడిగేడు.

"అయిదారు నూర్లు?"

"మల్ల? మల్ల ఆడు సదివింది ఏమనుకొన్నావ్‌రా?... బియ్యే... సమఝయినాది?" చాలా మందికి తరచు చెప్పటం వల్ల 'బియ్యే' అనే పదాన్ని స్పష్టంగా పలికేడు.

బస్సు వచ్చి ఆగింది. క్షణం ఆగి కదిలింది.

పెద్దోడొక్కడే దిగేడు.

తెల్లషర్టు నల్లఫాంటులోకి ఇన్‌షర్ట్ చేసేడు. కాళ్ళకి నల్లటిబూట్లు నిగనిగలాడుతున్నాయ్. చేతిలో సర్టిఫికేట్ల బ్రీఫ్ కేసుంది. ఎర్రటి టై గాలికి అందంగా వూగుతోంది.

దూరం నుంచి తండ్రినీ, యాదగిరినీ చూసి పలకరింపుగా నవ్వేడు.

యాదగిరి మోచోడువైపు చేసేడు.

వాడు తనవైపు చూస్తూ వుండటం చూసి, తన ఆతృత వాడు గుర్తించకుండా వుండేందుకు, తను చాలా మామూలుగా వున్నట్టూ మొహం పెట్టి "నాకిదే సమఝయిత లేదురా" అన్నాడు.

"ఏందయ్యా?"

"ఈ బస్సు పట్నంకు పోయేప్పుడు గింతమందిని తీసుకుపోతంది కదా! మల్లగా పట్నం కిళ్ళి పల్లెకు తిరిగొచ్చేప్పుడు ఖాళీగా వస్తదేందిరా?"

యాదగిరి నవ్వి ఏదో చెప్పబోయేడు. ఇంతలో పెద్దోడు వాళ్ళ దగ్గర కొచ్చేడు.

"ఏమైనాదిరా?" మోచోడి కంఠంలో ఆతృత ధ్వనించింది. పెద్దోడి మొహం వెయ్యి క్యాండిల్ బుల్బులా వెలిగిపోతోంది. వచ్చి వాళ్ళ పక్కనే కూర్చోబోయి ఫాంటు నలుగుతుందని భయపడి, నిలబడి అన్నాడు.

"ఉద్యోగ మొచ్చి నాదే నాయనా"

మోచోడు ఆనందంతో తబ్బిబ్బు అయి, "వచ్చినాది" అన్నాడు.

"అయితే సెక్కర దినిపియ్యాలె" అన్నాడు యాదగిరి, తండ్రీ కొడుకులవైపు చూస్తూ.

"తినిపిస్తలేదియ్" అని మోచోడు కొడుకువైపు తిరిగి "నువ్ బో యింటికి. అమ్మకు జెప్పు నే నొస్తగిప్పుడే" అన్నాడు. పెద్దోడు వెళ్ళిపోయేడు.

"గదేంద్వియా- ఆడు పరీక్ష పూర్తిజేసి రెండేండ్లాయె. ఇప్పుడు దొరికింది, ఎంతుషారు గుండాలె"

మోచోడు తృప్తిగా నవ్వి "దినిపిస్తలే- ఇగ లే" అన్నాడు. ఎండిన తోళ్ళని చెక్కపెట్టెలోకి తోసేడు. మూకుడులో నీళ్ళు పారబోసేడు. కత్తీ దారం లోపల పడేసేడు. బద్ధకంగా వళ్ళు విరుచుకొని లేచి, ఇంటివైపు వడివడిగా అడుగులు వేసుకుంటూ నడిచేడు.

* * *

'తన్కా రెండు నూర్లా' నిర్ఘాంతపోయేడు మోచోడు. వాడి బలహీనమైన శరీరం ఈ వార్త విని తట్టుకోలేక ఎండుటాకులా వణికింది.

తలూపాడు పెద్దోడు.

మోచోడికి నోటివెంట మాటరాలేదు. బ్రీఫ్‌కేస్ సర్దుకుంటూన్న కొడుకుని విస్తుబోయి చూస్తూ వుండిపోయేడు.

అంతలో వాడి తల్లి అక్కడికి వచ్చింది. "ఇయ్యాలే పోవాల్నేందిరా? రెండ్రోజులాగి జేర్రాదు?"

"లే-పోవాలె" అన్నాడు పెద్దోడు. ఈ ఉద్యోగం కోసం తనెంత కాంపిటీషన్ ఎదుర్కోవలసి వచ్చిందో, రెండు సంవత్సరాలపాటు ఈ మాత్రం ఉద్యోగం కోసం తనెంతగా ఎదురు చూశాడో... తల్చుకుంటేనే భయంగా వుంది. అటు వంటిది- వెంటనే జేరమని వాళ్ళు అన్నప్పుడు జేరకపోతే.. ఆ కారణంగా వాళ్ళు ఆ ఉద్యోగం ఇంకొకరికి యిచ్చే మనేస్తే-

ఆపైన ఊహించలేక పోయేడు. టైమ్ చూసుకున్నాడు. నాలుగున్నర... ఇంకో గంటలో బస్సు.

గబగబా రెండు జతలు పెట్టుకున్నాడు. ఇంటర్వ్యూకి కట్టుకెళ్ళిన టై ఓ మూల అరలో పెట్టేడు. పెట్లోంచి ఇంకో టై తీసి లోపల పెట్టేడు.

"అయ్యెందుకురా?" అంది వాడి తల్లి.

"ఇవి ప్రతి రోజూ కట్టుకోవాలే. లేకుండ బోతే ఊర్కోరు."

తల్లి మనసు ఆనందంతో వుప్పొంగింది. సూటూ, బూటులో కొడుకుని ఊహించుకుంది.

పెద్దోడు వంగి బూటు లేసులు బిగించుకుంటున్నాడు.

అప్పుడు చూసేడు మోచోడు. అవి తను కుట్టిన బూట్లు కావు. వాడి మనసు చివుక్కుమంది. తన కందంగా బూట్లు కుట్టేది రాదు. అవున్నిజవేఁ. ఆ కంపెనీవోడు కుట్టినట్లు తనెట్ల కుట్టగల్గుతాడు?

పెద్దోడు బ్రీఫ్‌కేస్ మూసేసేడు.

మోచోడు అతికష్టం మీద నోరు పెగల్చుకొని తన మనసులో భావం బైట పెట్టేడు.

"రెండు నూర్ల తన్కాకి గంత దూరం పోయేదెందుకురా? ఈడ్నే వుండ్రాదు. గా రెండొందలు ఈడ్నే వస్తయ్ గదా!"

పెద్దోడు అర్థం కానట్టూ చూసేడు.

"ఎట్లొస్తయ్?"

"నా పన్జేస్తె రావా? సంపాదిస్తున్నాను గదా."

షాక్ తగిలినట్టూ నిశ్చేష్టుడయ్యాడు పెద్దోడు. వాడి మొహంలో బాధ, అసహ్యం, రోషం ఒక్కసారిగా నాట్యం చేసినయ్.

"ఏం పని జెయ్యమంటావు?"

"ఏమ్రు? రెండు నూరలకన్న ఎక్కువ దొరకదంటావు."

తండ్రి అజ్ఞానానికి నవ్వాలో ఏడవాలో అర్థంకాలేదు పెద్దోనికి. సుకుమారంగా వున్న తన చేతుల వైపు చూసుకున్నాడు. తను బియే.లో చదివిన ఎకనమిక్స్ పాఠం జ్ఞాపకం వచ్చింది. చిన్న గొడుగు క్రిందో రావిచెట్టు నీడలోనో కూర్చొని చెప్పులు కుడుతున్న దృశ్యాన్ని

వూహించుకున్నాడు. తన పేరు వెనుక బియే. డిగ్రీ వ్రాసి, రావి చెట్టుకి మేకు వేసి కొట్టినట్టూ కనిపించింది. నవ్వొచ్చింది. తండ్రివైపు జాలిగా చూసేడు. ఏదో మాట్లాడబోయేడు. అంతలో అతను మాట్లాడదల్చుకున్నది వాడి తల్లే మాట్లాడింది.

"ఆడు నీ పన్జెయ్యాలె... దిమాఖ్ ఖరాబ్ అయింది? గింత సదువు సదివింది నీ పన్జేసేటందుకున్నావు?"

మోచోడు మాట్లాడు లేదు. మళ్ళీ అందుకొంది-

"దొర లెక్కబట్ట లేనుకొని పన్జెయ్యనీకి పోతాంటే, నీ తీర్న ఎండలో గూసొని పన్జెయ్యమంటావు?"

తల్లి మాటల్తో పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నట్టూ పెద్దొడు మౌనంగా వుండిపోయేడు. వాడి మనసులో తను పని చెయ్యచోయే ఎయిర్ కండిషన్డ్ రూము, మెత్తటి సోఫాలూ, వాల్‌టు వాల్ కార్పెట్ మెదుల్తున్నాయి. నీట్‌గా కట్టుకున్న టై గాలికి ఎగుర్తూ వుంటే, అందమైన లైట్ల కాంతి డ్రైక్లీన్ చేసిన బట్టల మీద నుంచి విశ్లేషణం చెందుతూ వుంటే... చుట్టూ అందమైన అమ్మాయిలూ, కిలకిల నవ్వులూ...

"సర్వీ సేలకాలేద్రా?" అన్న తల్లి మాటల్తో యిలోకంలోకి వచ్చేడు. క్రాపు సర్దుకున్నాడు. బ్రీఫ్‌కేసు చేతిలోకి తీసుకొని "పోయొస్తా" నన్నాడు.

"మల్లాదివారం తప్పక రావాలె."

"గట్లనె" వెళ్ళిపోయేడు.

మౌనంగా నిల్చున్న మోచోడిని భార్య కుదిపింది. "గట్ట నిలబడితివి- నర్సీసుదాకన్న అన్తో పోరాదు? నువ్వట్ల పరెషన్‌గా నిలపడ్తే ఆని మననుబాగుంటది?"

మోచోడు కదిలేడు. కొడుకుతో కలిసి నడవటం ప్రారంభించేడు. చాలా సేపటివరకూ తండ్రి ఏమైనా మాట్లాతాడేమోనని చూసేడు పెద్దొడు. తండ్రి బాధ అతనికి అర్ధరహితంగానూ, అనవసరమైనదిగానూ కనబడింది. తను వెళ్ళి పోతున్నాడనే విషయాన్ని జీర్ణం చేసుకోవటం కోసం, తండ్రి అంత మౌనంగా బాధ అనుభవిస్తూ వుంటే కొడుకు హృదయం పూరుకోలేక పోయింది. తండ్రి మనసులో బాధని తనకున్న ఎకనామిక్సు పరిజ్ఞానంతో పోగొడ్దామని చూసేడు.

"చూడునాయనా, నేను గింత చదువు చదివిందీ, నువ్వు నా చదువు కోసం ఇంత ఖర్చు పెట్టిందీ గిట్ల నీ పన్జేసేటందుకు కాదుకదా! నేనూ గిట్ల నీ పనేజేస్తే, నా తర్వాత నా కొడుక్కూడా చెప్పాలుకుట్టేవాడే అయితడు. ఇంకంతా, ఇక్కడే ఇట్లనే సెప్పులు కుట్టుకుంట వుండిపోవాలె. కాదంటావ్"

మోచోడు మాట్లాడలేదు. మళ్ళీ పెద్దోడే అన్నాడు.

"నువ్వన్నదీ నిజమే. చెప్పులుకుడ్తూ రెండొందలకన్నా ఎక్కువే సంపాదిస్తన్నవ్. కానీ అక్కడ నా పని వేరు.... డిగ్నిటీ ఆఫ్ లేబర్. అంటే-" ఆగిపోయేడు. తను వాడిన పదానికి సరి అయిన అర్థం ఏమిటో తండ్రికి ఎలా వివరించిచెప్పాలో తెలియక క్షణంసేపు తడుపుఁకున్నాడు. "అంటే ...అదే సివిలైజేషను...అంటే...నాగరికత."

మోచోడు రానిచెట్టుకేసీ, పెద్దోడు బస్‌స్టాప్ కేసీ విడి పోయేరు.

సూర్యుడు పడమటి కొండల్లోకి జారిపోతున్నాడు. రావిచెట్టు నీడ దట్టంగా పరుచుకుంటూంది. గూటికి చేరుకుంటున్న పక్షుల కలకలం అప్పుడే మొదలవుతోంది.

మోచోడు పెట్లోంచి సూదీ దారం తీసేడు. తోలు నీళ్ళల్లో తడిపి. కుట్టటం ప్రారంభించేడు.

దూరంగా ఎక్కడో తీతువుపిట్ట అరుస్తోంది. మువ్వలు గలగల లాడ్తోంటే ఎడ్ల జత ఒకటి పొలం నుంచి పరుగెత్తుకుంటూ వస్తోంది. గొడ్లు కానుకొనే కుర్రవాడొకడు గొంతెత్తి యేదో పాడుకుంటూ ఇంటికి సాగిపోతున్నాడు.

మోచోని పక్కనే వచ్చి కూర్చున్నాడు యాదగిరి.

"నీ యింటికెల్లే వస్తాన్నా!"

"......................"

"పెద్దోడు ఇయ్యాల్నే పోతున్నాడంట గాదు?"

ఔనన్నట్టూ తలూపేడు.

ఒక నిముషం నిశ్శబ్దం. యాదగిరి స్టాప్ వైపు పరీక్షగా చూసి, "ఆడు పెద్దోడు గాదు?" అన్నాడు. "పట్నం బస్సింకా రాలె?"

"రాలె."

యాదగిరి అటే చూస్తూ "ఆడ్ని పట్నం పోవద్దన్నావంట" అన్నాడు.

మోచోడు మాట్లాడలేదు.

"ఆడొచ్చేదాక ఉద్యోగ మొస్తదా రాదా అన్జూస్తిని, వచ్చినాక పోవద్దన్నావ్?"

"............."

"గిట్ల మాట్లాడకుండ గూసుంటివీ?"

"ఏం మాట్లాడాలె?"

"ఆడ్ని నువ్ చేసే పనే చెయ్యమన్నావంటగాదు!"

"ఔ! చేయమన్న-"

"దిమాఖ్ ఖరాబైనాది?"

భార్య అన్నమాటే వాడూ అనేసరికి మోచోడిలో అణిగి వున్న ఆవేశం చెలియలికట్ట దాటింది. తుపుక్కున వూసేడు. చేతిలో దారం వదిలేసి యాదగిరివైపు తిరిగేడు.

"నా దిమాఖ్ ఖరాబైందంటావ్?....నీయవ్వ...నా దిమాఖ్ ఖరాబ్ కాలేద్రా - గదో....గాడ నిల్చున్నడుసూడు... ఆడు, ఆనికిరా ఖరాబైంది. ఇయ్యాల రెండు నూర్లు దొరుకుతున్నయని పట్నం బోతన్నడు."

"మల్ల నీ లెక్క మూడు నూర్లు సంపాదించేటందుక్క ఎండలో గూసొని పన్జెయ్యాలె?"

"లె- గట్ల మంచిబట్టలేసుకుని రెండునూర్లే సంపాదించమన్న- నేనేమొద్దన్లె. నా తీర్న మోచోన్ల అవ్వమని నేనెందుకంట? కానీ ఆడు గట్ల మంచి బట్టలేసుకుని, మెడకు అది

కట్టుకొని పట్నంలో జేసే పనేందో నీకు తెల్సార? కొనుక్కునేటందుకు వచ్చినోళ్ళ కాళ్ళకి రకరకాల సెప్పులు తొడిగే ఉద్దోగం!"

యాదగిరి కత్రాటే అయ్యేడు.

మోచోడి ఆవేశం ఆవేదనలోకి దిగింది.

"నువ్వే సెప్పులు స్వయంగ తయార్జేసి నా తీర్న అమ్మరా అంటే ఆనికి సదువు అడ్డొచ్చినాదంట. దానికన్న ఆసెప్పుల కంపెనీవో డిచ్చింది మంచి ఉద్దోగమంట... థూ...." వూసేడు. వాడికంఠం రుద్ధమైంది. దాదాపు ఏడుస్తూ- "గా సెప్పుల కంపెనీవోడు నా కొడుకుని లాగేసుకొన్నడు. ఇంగ కొంత కాలంబోతే నన్ను లాగేసుకొంటడు" అన్నాడు. కంఠంలో నిస్సహాయత ధ్వనిస్తోంది. పట్నం వెళ్ళే బస్సు వచ్చి ఆగింది. ఒకరో ఇద్దరో దిగేరు. ఎక్కటానికి మాత్రం జనం కుమ్ములాడుకుంటున్నారు.

"సిబిలైషనంట.... సిబిలైషను" గొణుక్కున్నాడు మోచోడు.

❁ ❁ ❁

(ఆంధ్ర పత్రిక - 1975)